

JAG ÄR RÄDD ATT FÖRLORA SPRÅKET

Han är popstjärnan från 90-talet som givit Parkinson ett ansikte. Efter succén med föreställningen och filmen "Spring Uje, spring" har Uje Brandelius slutat skämmas för att ta plats. Snart står han inför Sveriges största tv-publik.

TEXT ANNA CARLEHED FOTO JOHAN GUNSEUS

En stamrenovering borde hyresvärden spara pengar till i förväg. Det är så fruktansvärt fel att de får göra så här.

Från T-centralen i Stockholm är det lätt att ta sig till Bredäng. Det är det 11:e stoppet på tunnelbanans röda linje, västerut.

– Det är ganska ”medelklassigt” hela vägen tills man kommer hit. Då sjunker årsinkomsten med några hundra tusen. Majoriteten av bostäderna är hyresrätter som började byggas på 1960-talet, säger Uje.

Gångvägen från Bredängs centrum kantas av höghus i karaktäristisk funkis-stil. En krossad badrumsinredning på gräsmattan skvallrar om en nyligen genomförd stamrenovering. Fyra av de sex brevlådorna i porten har nya namn.

– Vårt trapphus är nästan tomt på folk som inte hade råd eller lust att bo kvar. Hyresvärden chockhöjde hyran. En stamrenovering borde hyresvärden spara pengar till i förväg. Det är så fruktansvärt fel att de får göra så här.

Ärendet har varit uppe i hyresnämnden. Det enda som åstadkoms var en successiv höjning av hyran under tre år. Trots att månadshyran har höjts med 3 000 kr kommer Uje och fästmon Therese Hörnqvist bo kvar. De trivs bra. Och även om de skulle vilja, har de inte råd att köpa en bostad. Dessutom bor mammorna till Ujes två äldsta barn i närheten.

Köket doftar matos och inlagd sill. Therese stuvar undan disk från lunchen. Och serverar kaffe i de randiga te-kopporna Spisa Ribb, som hon ropat in på en auktion. Uje lutar sig tillbaka på pinnstolen, sänker eftertänksamt rösten. Och berättar om dagen som han kallar för sin Parkinson-födelsedag.

Det är den 18 februari 2016. En timma tidigare satt Uje mitt emot neurologen Per Svenningsson, läkare på Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge. Nu sitter han intill mammalediga Therese. Tankarna snurrar snabbt. ”Jag har

Parkinson” säger Uje. Hon skrattar till. Först när han upprepar ”jag har Parkinson” förstår hon att han menar allvar. Gemensamma dottern Vega är nyss fyllda ett år.

– Jag var rädd, visste ingenting om Parkinson. Det onda i magen brukar sjunka undan när man får perspektiv. Men jag insåg att den här grejen, den kommer aldrig sjunka undan. Det kommer bara bli lite mer av den hela tiden.

Parkinson är en neurologisk sjukdom, där tillståndet försämras för varje år resten av livet.

– Jag är mest rädd för att förlora språket. Att mista förmågan till långa promenader – det är tråkigt, men det förändrar inte min personlighet. Men om jag tappar förmågan att uttrycka mig blir jag en annan person. Och det känns jävligt läskigt.

Han drivs av vetenskapen att det finns en tidpunkt då han kanske inte kommer att kunna skriva och spela obehindrat längre. Sjukdomsförloppet försämrar stegvis bland annat mimiken, motoriken och språket.

– Livet är inte oändligt. Jag vet ➤

Mina tre favoritprylar

1. Pianot.

”Det är mitt arbetsredskap och min kärlekspartner höll jag på att säga. Jag älskar att göra låtar.”

2. Mobilen.

”Jag lever mitt liv via mobilen. Ett skittråkigt svar, men min mobil är en helt nödvändig grej – jag arbetar, kommunicerar och spelar in musik med den.”

3. Badkaret.

”Jag gillar att bada. Kan till och med ta en tupplur i badet.”

Uje Brandelius

Ålder: 51 år.

Aktuell: På turné med indiepop-bandet Doktor Kosmos. Och har några hemliga skrivprojekt.

Bor: I en 4:a i stockholmsförorten Bredäng.

Familj: Fästmön Therese Hörnqvist, 48 år. Barnen Juno, 22 år, Bixi, 18 år, och Vega 7 år.

Kommer inte över min tröskel: En hund. Hundar gillar mig. Men jag gillar dessvärre inte dem.

► att jag kanske bara får göra en film eller tio låtar till.

Insikten har fått Uje att lägga fokus på kvalitet och emotionellt djup, berättar han. Han står även för sina åsikter på ett annat sätt än förr. Vågar säga ifrån när ljuset inte är tillräckligt bra, även om han arbetar med en erfaren ljussättare.

– Jag vill göra solida grejer, säger han och knackar med fingertopparna i köksbordet.

Lärdomarna från sambon Therese som jobbar på en improvisationsteater har varit ovärderliga för konstnärskapet.

Utan mötet med improvisationen hade inte heller hans föreställning ”Spring, Uje, spring” blivit av. Efter-som den bygger på just spontanitet och närhet. Premiären på Stockholms improvisationsteater var i november 2016. Salongens 80 platser var fyllda.

– Jag hörde hur folk snyftade. Då tänkte jag ”oj, det här var stark tobak”. Är det jag som fått dem att snyfta?

Över en natt gick han, som han själv beskriver det, från att vara indiepop-stjärna till en mysfarbror med Parkinsons sjukdom.

– Jag har varit en musiksnobb – hård med knuten näve, politisk och utan att le. Men i min föreställning släppte jag sargen och bara skrattade.

”Spring, Uje, spring” är också namnet på filmen från år 2020 som bygger på fö-

reställningen. Uje skrev manus. Henrik Schyffert regisserade. Och Uje spelade sig själv. För det vann han guldbagge för bästa manliga huvudroll. ”Spring, Uje, spring” tilldelades även guldbaggar för bästa manus och bästa film.

– En teatersuccé är rolig men den välter inte omkull dig varken ekonomiskt eller med jobberbjudanden. Men en filmsuccé är något annat. Efter det får man mängder av erbjudanden om att skriva filmmanus, vara med i tv-shower eller göra radioprogram.

Men det har inte blivit några fler skådespelareerbjudanden. Uje tror helt enkelt att folk inte ser honom som skådespelare. Och det gör han inte själv heller. Guldbaggen till trots.

Stamrenoveringen är visserligen över. Men uppackningen av grejer tar tid. Vardagsrummet består av en labyrint av kartonger. Uje slår sig ned framför pianot och spelar en melodi. Det är på denna plats han komponerar sina låtar.

– Här sitter jag mycket på dagarna och stör grannarna, skojar Uje. De är psykologer och under pandemin jobbade de bara hemifrån via Skype – då fick klienterna lite ackompanjemang i bakgrunden.

Under hösten har han turnerat med Doktor Kosmos och jobbat med några skrivprojekt. Några veckor efter mötet med Uje lanseras de tävlande i årets Me-

lodifestival. Uje ska delta med balladen ”Grytan” som handlar om en köttgryta. Hem & Hyra ringer upp och får höra att han ser fram emot att få stå på en så stor scen.

– När man har en jättefin låt som man tycker om vill man dela den med andra.

Uje skäms inte längre för att ta plats. Skammen har över lag fått mindre utrymme efter sjukdomens inträde i hans liv.

– Jag tänker att ”det här kanske går åt helvete, men vad spelar det för roll? Jag har mycket värre saker att ta hand om.” En såsfläck på skjortan vid en intervju har ingen betydelse.

Solen börjar gå ned. Ute på gården hälsar Uje grann-vänligt på en kvinna med två pojkar som passerar.

– Både i mitt musikliv och i min tidigare roll som tjänsteman i riksdagen för Vänsterpartiet har jag skrivit sånger och debattartiklar om människor på samhällets skuggsida. Nu är jag själv en människa med lite sämre livsvillkor. Jag har gått från att vara behövd till att vara behövande. Det är en speciell känsla.

Uje stoppar händerna i jackfickorna. Det är dags att hämta Vega på fritids.☺

Mina tre Bredängsfavoriter

1. Sättrabastun.

”En utomhusbastu som blev verklighet i höstas. Jag har jobbat för det i flera år. Det är jag lite stolt över faktiskt.”

2. Kvartersgården.

”Där hänger vi mycket med grannarna på sommaren.”

3. Konditori Lyran.

”En gammal trävilla från 1867. Från dess balkong är det vacker utsikt över Mälaren.”